

Studieförbundet
Vuxenskolan

2018-09-04

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

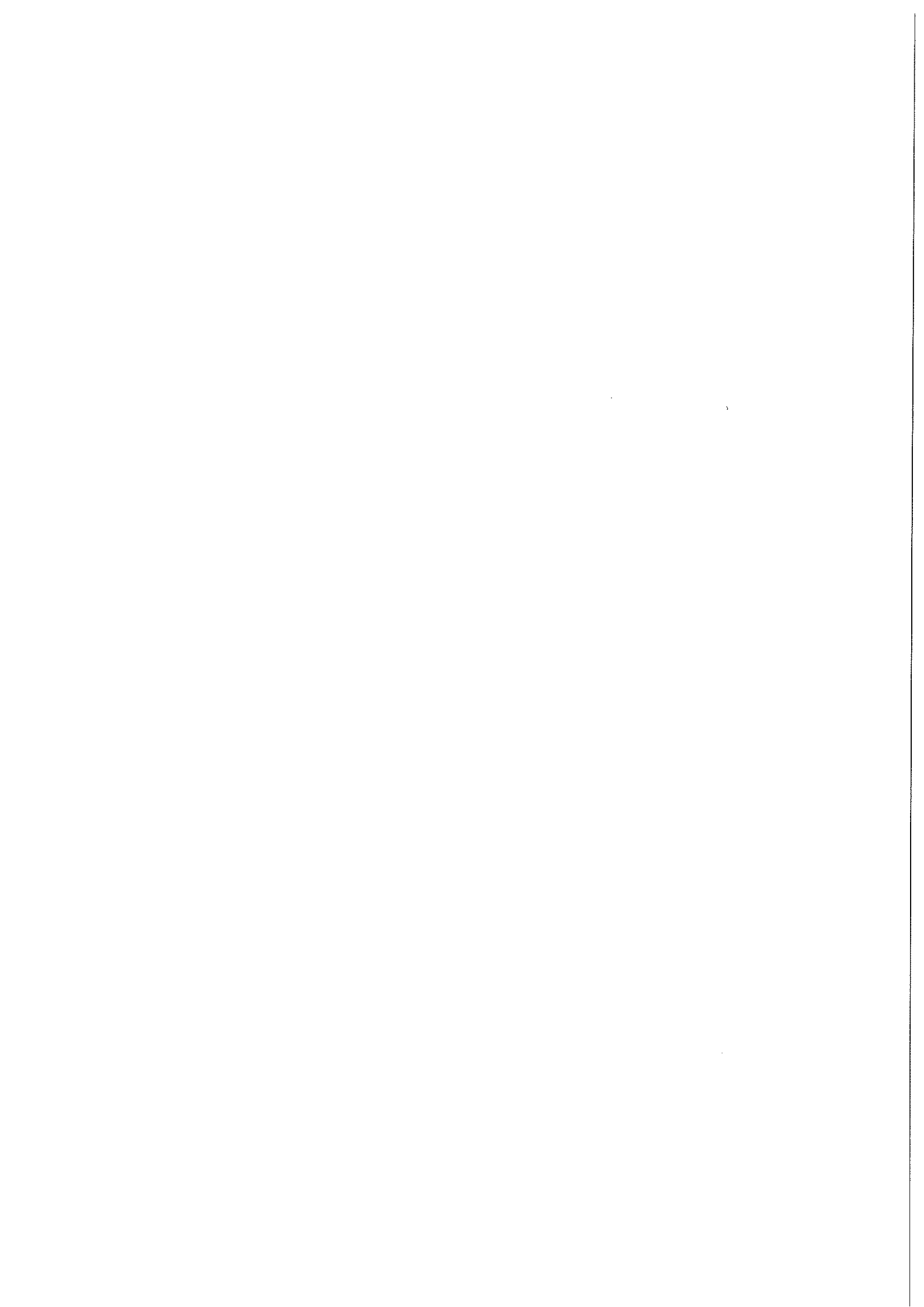
Remissvar på promemorian "Långsiktigt stöd till det civila samhället", Ds 2018:13

Bifogat detta brev finns Studieförbundet Vuxenskolas remissvar på nämnda promemoria.

Med vänlig hälsning

Nina Larsson
Förbundschef

Bilaga: SVs remissvar på promemorian "Långsiktigt stöd till det civila samhället"

2018-09-04

Kulturdepartementet

103 33 STOCKHOLM**REMISSYTTRANDE****Över promemorian "Långsiktigt stöd till det civila samhället",
Ds 2018:13**

Studieförbundet Vuxenskolan, SV, är ett av tio statsbidragsberättigade studieförbund. SV består av 31 avdelningar med verksamhet i 260 av landets kommuner. Årligen genomför SV ca 50 000 studiecirkel med drygt 300 000 deltagare. 19 500 cirkelledare är engagerade i verksamheten och SV genomför varje år 50 000 kulturprogram med ca 2 miljoner deltagare. SV samverkar på nationell nivå med ca 50 centrala organisationer och på lokal samt regional nivå, med drygt 1 000 lokala föreningar och organiserade nätverk.

Sammanfattning av yttrandet

"Demokratin måste ständigt hållas levande. Som folkbildare tar vi med stor ödmjukhet oss an uppgiften att bidra till det demokratiska samtalet och att på olika sätt stödja människors självorganisering i ett aktivt civilsamhälle." (ur Studieförbundet Vuxenskolas idéprogram, antaget år 2017, Linköping).

Vi har begränsat oss till mer principiella synpunkter grundade på vår syn om civilsamhällets roll i samhället.

Våra synpunkter kan sammanfattas så här:

- SV står bakom riksdagens beslut när det gäller målet för En politik för det civila samhället: *Villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras.*
- Ett ökat och långsiktigt ekonomiskt stöd från staten är angeläget att få till. Viktigt är också att civilsamhällets möjligheter till egenfinansiering förbättras.
- Kapitel 3: Idag fördelas vissa statsbidrag utifrån av riksdag och regering fastställda principer, av någon *"organisation med vissa myndighetsuppdrag"*, och dessa system behöver inte förändras.
- Kapitel 3: Entydiga begrepp bör införas för olika typer av bidrag; organisations-, verksamhets- respektive projektbidrag.
- Kapitel 3: Antalet och anslagen för projektbidrag bör minskas till förmån för en ökning av verksamhetsbidragen.
- Kapitel 4: Det måste bli en självklarhet att det totala anslaget ökar när antalet statsbidragsberättigade organisationer utökas.
- Kapitel 4: Vi anser att statliga bidrag i princip bör vara reglerade i en förordning. Avsteg ifrån denna princip bör särskilt redovisas.
- Kapitel 4: Idén om att en myndighet beslutar om alla organisationsbidrag, avvisar vi bestämt.

- Kapitel 4: Av regleringsbrev eller särskilda regeringsbeslut bör villkoren för de statliga bidragen framgå.
- Kapitel 10: Organisationer inom funktionsrättsområdet har i många fall få merkostnader för verksamheten då många deltagare behöver olika assistenttjänster och tekniska hjälpmedel och hur dessa merkostnader ska kunna ingå i berörda organisationers statsbidrag bör studeras särskilt.
- Kapitel 10: Vi tillstyrker förslagen om att förordningar ska bli mer enhetligt utformade och att gemensamma begrepp och villkor också blir likartat utformade.

Civilsamhällets betydelse i samhället – SV's grundläggande syn

Vi har ett tydligt folkbildarperspektiv på det svenska folkstyret och de grundläggande mänskliga rättigheterna som präglar vår demokrati. Medborgarna är medskapare i samhällets utveckling, inte passiva konsumenter. Det är i denna deltagardemokrati som civilsamhället spelar och ska spela en avgörande roll.

SV står bakom riksdagens beslut när det gäller målet för "En politik för det civila samhället": *Villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras*. Det är också i samklang med den folkbildningspolitik som riksdagen lagt fast.

Sverige behöver en mer utvecklad deltagardemokrati. Goda generella förutsättningar för studieförbunden och det civila samhället i övrigt är en bra grund för stärkt demokratiarbete. Bättre möjligheter är nödvändiga för att civilsamhället ska utveckla sin verksamhet i hela Sverige, för att nå flera individer och grupper som idag är underrepresenterade.

I en tidigare utredning "*Palett för ett stärkt civilsamhälle*" konstateras att resursbristen är ett hinder för civilsamhället att utveckla sitt arbete. Resursbristen är ett allvarligt problem för det civila samhället. I den tidigare nämnda utredningen beskrivs ett antal frågeställningar som är viktiga att lösa. Ett ökat stöd och ett långsiktigt ekonomiskt stöd från staten är angeläget att få till. Viktigt är också att civilsamhällets möjligheter till egenfinansiering förbättras. Bättre möjligheter för civilsamhället att ha en långsiktig och hållbar finansiering måste skyndsamt bli en realitet.

Den offentliga sektorn måste också ta hänsyn till det civila samhällets särart i förhållande till andra associationsformer med helt andra syften än att främja medlemmarnas gemensamma intressen. Civilsamhället är också i stort behov av ändamålsenliga och tillgängliga verksamhetslokaler, tex allmänna samlingslokaler, i hela landet.

Kapitel 2 Tidigare utredningar och ställningstaganden

Det är dags för staten, genom riksdag och regering samt olika myndigheter att leva upp till målet för riksdagsbeslutet "*En politik för det civila samhället*". En viktig åtgärd är att skapa fler och mer långsiktiga ekonomiska stöd till det civila samhället.

Målet för politiken för det civila samhället ska följas upp utifrån dessa sex principer: Självständighet och oberoende/Dialog/Kvalitet/Långsiktighet/Öppenhet och

insyn/Mångfald. Det är viktigt att regeringen till riksdagen årligen redovisar hur dessa principer omsatts i praktisk politik, av såväl regeringen som statliga myndigheter. Kanske en årsbok om *En politik för det civilsamhället* bör föreläggas riksdagen och vara underlag för ett samtal utskottsbetänkande och en temadiskussion i riksdagen?

Kapitel 3 Organisationernas roller samt bidragsformer

Utifrån det civila samhällets perspektiv är det mycket viktigt med ökad långsiktighet och förutsägbarhet i den statliga bidragsgivningen. Viss enhetlighet bör eftersträvas i de villkor som gäller för olika bidrag.

Idag fördelas vissa statsbidrag utifrån av riksdag och regering fastställda principer, av någon *"organisation med vissa myndighetsuppdrag"*, tex Riksidrottsförbundet för stödet till idrotten, Folkbildningsrådet till folkbildningen och Svenskt Friluftsliv till friluftslivets organisationer. Av de utvärderingar som genomförts framgår att systemen fungerar bra. Enligt vår uppfattning är detta system också bra eftersom det bl.a. uppfyller viktiga krav i politiken för det civila samhället: tex. kravet på självständighet, långsiktighet, dialog och kvalitet. Det finns därför enligt vår uppfattning inte anledning att förändra dessa bidragssystem.

Angeläget är att ha entydiga begrepp för olika typer av bidrag; organisations-, verksamhets- respektive projektbidrag. De olika bidragens syften mm beskrivs i avsnitt 3.2.

Huvuddelen av det statliga stödet anser vi ska vara organisationsbidragen. Det är också viktigt att organisationsbidragen skiljs ifrån det som benämns verksamhetsbidrag. I promemorian står att *"Organisationsbidrag kan förenklat sägas stödja det civila samhällets organisationer för vad de är, inte för vad de gör"*. Som själva begreppet antyder så avser verksamhetsbidrag vara "prestationsbaserat" i någon mening när det gäller verksamhetens omfattning mm.

I avsnitt 2.2 står att *"Verksamhets- och organisationsbidrag möjliggör för organisationerna att genomföra basverksamhet utan offentlig styrning i någon större utsträckning"*. Detta rimmar inte enligt vår mening, med vad som i avsnittet 3.2 beskrivs vara syftet med verksamhetsbidraget: *"Här kan staten ställa tydliga krav på motprestation."*

Antalet och anslagen för projektbidrag bör minskas kraftigt till förmån för minst en motsvarande ökning av verksamhetsbidragen.

Riksdagen bör årligen få en redovisning av regeringen om utfallet av den statliga bidragsgivningen till det civilsamhället. En sådan redovisning bör bygga på en motsvarande redovisning av relevanta statliga myndigheter. På så sätt främjas en öppenhet i den statliga bidragsgivningen. Det underlättar också dialogen med det civila samhället om utvecklingen av politiken för det civila samhället.

Kapitel 4 Perspektiv på bidrag

Vi delar de allmänna bedömningar som görs med anledning av hur dagens bidragsgivning uppfattas och får som effekt. Det borde vara en självklarhet när statsbidragsberättigade organisationer utökas, att också det totala anslaget ökar. Men så är det ju inte i dagsläget, vilket vi anser går stick i stäv med det uttalade målet för politiken.

Statliga bidrag och hur de använts ska naturligtvis redovisas. Men det är viktigt att villkoren för denna återredovisning är rimlig med hänsyn utifrån tex dess effekter på administration, revision etc. I promemorian (sid 38) står bl.a. följande: *"Istället för att varje organisation ska återrapportera sin verksamhet, skulle externa uppföljningar kunna göras för olika områden som alternativ till utvärderingar."* Vi delar inte denna uppfattning. Däremot är förslaget att vid bemyndiganden tillämpa en modell med hearingar i riksdagsutskott, tex vart tredje år, en bra metod. Hos bidragsmottagande organisation är det rimligt att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs, bl.a. byggt på genomlysning och granskning av den egna verksamheten. Det är angeläget att nå s.k. underrepresenterade grupper. Utformningen av sådana planer bör naturligtvis ha sin utgångspunkt i principen om självständighet och oberoende, dvs respektive organisation beslutar om formerna och innehållet.

Det är viktigt att kraven på hur redovisning är väl kända vid ansökningstillfället. Och att rimlig tid finns för att kunna ge en bra redovisning av hur bidraget använts.

Vi anser att statliga bidrag i princip bör vara reglerade i en förordning. Avsteg ifrån denna princip bör särskilt redovisas.

Det är viktigt att statliga bidrag till det civila samhället bör hanteras av relevanta myndigheter, inte av regeringen. Idén om att en myndighet beslutar om alla organisationsbidrag, avvisar vi bestämt. Av regleringsbrev eller särskilda regeringsbeslut bör villkoren för de statliga bidragen framgå. Innan myndigheten fastställer villkoren mm så bör förstås en dialog ske med berörda organisationer.

Kapitel 6 Möjligheter att besluta om bidrag för mer än ett år

Det är en bra grund för det civila samhället att öka omfattningen av fleråriga statsbidrag. Kanske det också kan vara möjligt att ha längre tidsperspektiv än två år?

Kapitel 8 Myndigheters dialog med civila samhällets organisationer

För oss är det självklart att statliga myndigheter ska ha bra dialog med civilsamhället för att främja politiken för det civila samhället. Formerna för, innehållet och utfallet (resultat och effekt) av dialogerna kan med fördel redovisas i årsredovisningen alternativt i en särskild rapport. *Partsgemensamt Forums* årliga rapport kan tjäna som en bra utgångspunkt.

Självfallet får det inte finnas olika tolkningar av förordningar inom samma myndighet. I promemorian redovisas förslag från civila samhället om skriftliga tolkningar, detta är förstås ett sätt att minimera risken för olika tolkningar av förordningar.

Kapitel 10 Bedömningar

Av utredningen framgår att en genomgång av befintliga bidrag genomförts. Denna genomgång redovisas på så sätt att två olika bidrag ska övervägas att bli mer långsiktiga. Vilka andra bidrag som kan vara möjliga att överväga bli mer långsiktiga redovisas inte. Vi kan inte bedöma om det endast är dessa två redovisade bidrag i tabell 10.1 som kan övervägas eller om antalet är större eller mycket större. Vi kan pga denna bristande redovisning inte heller ta del av de överväganden som utredningen gjort och se om det är rätt slutsats som dragits.

Organisationer inom funktionsrättsområdet kan i många fall få merkostnader för verksamheten då många deltagare behöver olika assistenttjänster och tekniska hjälpmedel. Hur dessa merkostnader ska kunna ingå i berörda organisationers statsbidrag bör utredas särskilt. Det handlar ju om att alla ska kunna delta i verksamheter så likvärdigt som möjligt.

Självfallet ska enskilda organisationer kunna aktualisera frågan om fler långsiktiga statsbidrag och bidrag och därmed frågan om bemyndiganden för regering, (myndigheter) att besluta om sådana efter riksdagens godkännande. Om en sådan begäran sker ifrån en organisation så bör denna begäran prövas av berörd myndighet och efter prövning överlämna ärendet till regeringen för beredning.

Förordningar föreslås bli mer enhetligt utformade. Gemensamma begrepp och villkor föreslås också bli mer likartat utformade. I likhet med slutsatsen i promemorian så avvisar vi en gemensam bidragsförordning. Däremot kan gemensamma begrepp och villkor utformas, tex att verksamheten präglas av öppenhet, organisationen ska verka nationellt, ha en viss geografisk spridning, bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och beskriva hur detta arbete sker.

Vid ändringar i befintliga eller inför beslut om nya bidragsförordningar är det angeläget att det sker efter samråd med företrädare för berörda organisationer.

För Studieförbundet Vuxenskolan

Nina Larsson
Förbundschef

